

22.11.2024

Elinkeinoelämän ratkaisuja Itä-Suomen ohjelman toimenpiteiksi

Parhailaan käynnissä oleva Itäisen Suomen ohjelmatyö asettaa odotuksia Itä-Suomen elinkeinoelämän toimintaympäristön kehittymiselle. Itäinen-Suomi on monilta osin jäänyt jälkeen ja tilanne on pahentunut koronan sekä Venäjän aloittaman sodan jälkeen. Elinkeinoelämän keskusliitto on omalta osaltaan esittänyt joukon toimenpiteitä, joilla Itä-Suomen tilannetta voisi pyrkiä korjaamaan. Yhtenä kiinnostavana vaihtoehtona EK esittää erityistalousaleen perustamista Itä-Suomeen. Ottamatta kantaa alueelliseen rajaukseen, on eräitä toimenpiteitä, jotka verrattain nopeavaikutteisesti tukisivat Itä-Suomen toimintaympäristön kehittymistä. Alueen elinkeinoelämä odottaa konkreettisia toimenpiteitä ja ennakoivaa ja pitkäjänteistä päätöksentekoa, joka luo varmuutta toimintaympäristön kehittymiseen.

Itä-Suomen elinvoimaisena ja asuttuna sekä taloudellisesti toimintakykyisenä pitäminen on paras tae turvallisuudelle. Epävarmuus tulevaisuudesta ja näköalattomuus luovat huolta herättävää kasvualustaa ulkopuoliselle vaikuttamiselle ja radikalisoitumiselle sekä ääriajattelulle.

Itäisen Suomen elinkeinoelämän kannalta on tärkeää, että yritysten kilpailukyky voi rakentua tasapuolisesti muun Suomen kanssa myös Itä-Suomessa. Selkeänä ääneen lausuttuna tavoitteena tulisi olla ajallisen saavutettavuuden saattamien Länsi-Suomen tasolle suhteessa pääkaupunkiseutuun, sekä nopeiden tietoliikenneverkkojen kattavuuden varmistaminen vähintään maan keskiarvon tasolle.

Toimivat tietoliikenne- ja puhelinyhteydet

Tietoliikenne ja puhelinyhteydet ovat Itäisen Suomessa viime vuosina heikentyneet ja jääneet jälkeen muun maan kehityksestä. Nopeiden alkaen 100 Mbit/s tietoliikenneyhteyden saatavuus esimerkiksi Etelä-Savossa on 59 % kun se muualla Suomessa on 78 % 300 Mbit/s yhteydessä saavutettavuus Etelä-Savossa on 45 % kun se muualla maassa on 72 % Itäisen Suomen ohjelman toteutuksessa tulee selkeäksi tavoitteeksi ottaa sellaiset toimenpiteet, joilla Itä-Suomen tietoliikenneyhteydet saadaan muun maan tasolle. Riittävän kattavat ja valokuidulla toteutetut nopeat yhteydet toimivat tehokkaasti myös huoltovarmuuden kannalta ja ovat vähemmän alttiita häirinnälle.

Samanaikaisesti puhelinyhteyksien ongelmat ovat lisääntyneet. 3G verkon alasajo vaikuttaa heikentäneen myös puhelinyhteyksiä. Markkinaehtoinen toteuttaminen operaattorien toimesta ei välttämättä ole kaikkialle liiketaloudellisesti kannattavaa. Ihmisten turvallisuuden kannalta on huolestuttavaa, mikäli yhteys hätäkeskukseen on poikki vaikkapa vapaa-ajan asunnolta. Vapaa-ajan asumisen alueena Itäinen Suomi tarvitsee turvalliset ja toimintavarmat puhelinyhteydet kaikkialle. Asiaan on ottanut kantaa myös Etelä-Savon hyvinvointialue, jonka mukaan heikentyneiden yhteyksien takia riski potilasturvallisuuden vaarantumiselle kasvaa ja mahdollisuudet kustannustehokkaiden digitaalisten palveluiden kehittämiseksi ja käyttämiseksi heikkenee.

Markkinaehtoisen toteutumisen estyminen johtaa tarpeeseen, jossa yhteiskunnan on tuettava operaattoreita tukinstrumentilla, jotta toimivat puhelinyhteydet voidaan taata kaikkialta Suomessa. Mahdollinen tuki ei haittaa markkinan toimivuutta, jos se kohdistetaan alueille, jossa verkko ei markkinaehtoisesti kehity.

Elinkeinoelämän kannalta toimivat tietoliikenne- ja puhelinyhteydet ovat elintärkeitä. Etätyön lisääntyminen ja datan ja tekoälyn käytön lisääntyminen aiheuttaa kasvavan tarpeen tietoliikenne ja mobiiliyhteyksien toimivuudelle.

Investointien verohyvitys tukemaan PK yritysten investointeja

Tällä hetkellä hallitus valmistelee suurteollisuudelle suunnattua investointien verohyvitystä. Suunnitteilla oleva tuki perustuu EU:n valtiontukisääntöjen kriisipuitteisiin (TCTF) Valmisteilla oleva tuki on suunnattu uusille hankkeille, jotka ovat riittävän toteutusvalmiita 31.12.2025. Esitetyssä mallissa yritys saisi vähentää osan investointikustannuksistaan yhtiön maksettavaksi tulevasta yhteisöverosta 2028 alkaen. Tuki mahdollistaisi vähennykset Maksimissaan 20 % kustannuksista tai 50 milj. euroa/hanke. Lisäksi valmistelussa 400 milj. euron investointituki.

Suomi on omalla päätöksellään rajaamassa investointien verohyvityksen vain isojen yritysten ja investointien käyttöön. Käytännössä Itäisen Suomen investointiympäristön kannalta suunnitteilla olevat investointien kokoon liittyvät rajat ovat liian korkeat. EU ei edellytä niin korkeita rajoja, kuin tähän suunnitellaan. Osana teollisuuspoliittista strategiaa on tärkeää, että Itäisen Suomen investointeja edistetään laskemalla tuen raja sellaiselle tasolle, esimerkiksi 1 M€, jolloin se mahdollistaisi Itäisen Suomen Pk-yritysten kasvun ja investointien edistämisen. Tämä tukee myös teollisuuspoliittisessa strategiassa esitettyä tavoitetta Suomen PK-teollisuuden määrän tuplaamisesta.

Ammatillisen koulutuksen resurssit turvataan yritysten työvoiman varmistamiseksi

Kauppakamareiden tuoreen osajakyselyn perusteella yritykset ilmoittavat suurimman työvoiman tarpeen kohdistuvan nimenomaan ammatillisen koulutuksen suorittaneeseen työvoimaan. Samaan aikaan toteutettavat ammatillisen koulutuksen leikkaukset heikentävät ennestään ammatillisen koulutuksen työvoiman määrää koulutuksen vähentymisen kautta. Alueen elinkeinoelämän kannalta on välttämätöntä, että ammatillisten osaajien saatavuus turvataan riittävällä rahoituksella. Osana Itäisen Suomen ohjelmaa tulisi tarkastella mahdollisuutta perua ammatillisen koulutuksen leikkaukset Itä-Suomessa tai osoittaa erityisrahoitusta ammatillisen koulutuksen toteuttamiseen Itäisen Suomessa.

Itäisen Suomen väestörakenne ja työvoima edellyttää myös vahvoja panostuksia kansainväliseen työvoimaan. Alueen elinkeinoelämän kannalta on välttämätöntä, että ulkomainen työvoima muuttaa alueelle ja jää pysyväksi osaksi työvoimaa. Kokeiluluontoisesti tulisi ottaa käyttöön malli, jossa saatavuusharkinnasta luovutaan Itä-Suomessa, ammatillisen koulutuksen englannin kielisen koulutuksen tutkinnonanto-oikeuden rajoituksen poistetaan ja kaupungeja tuetaan englanninkielisen koulupolun järjestämisessä.

Puhdas energia Itä-Suomenkin vahvuudeksi

Itä-Suomi on jäänyt merkittävästi jälkeen puhtaan energian tuotannon ja siitä seuraavan teollisen rakennemuutoksen osalta. Osana toimenpidekokonaisuutta tulisi aidosti selvittää puolustusvoimien vaihtoehtoisten tutkajärjestelmien mahdollisuus, joka mahdollistaisi tuulivoiman laajemman rakentamisen myös Itä-Suomeen. Asialla on merkittävä vaikutus myös kuntatalouteen. Puhtaan energian tuotannon investoinnit luovat edellytyksiä uudistuvan teollisuuden investoinneille ja vihreän siirtymän toteutumiselle Itä-Suomessa.